

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. IV. Quo in sensu sit verum dictum principium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

Quomodo intellig. Principium: Facienti, quod est in se, Deus non denegat suam gratiam. 103
illorum sonum, tanquam purum terminum, praesentis: quo posito, & non aliter, vult eleemosynam dari, cum possit & quae sibi præfigere horam quartam, vel secundam: nec eo casu aliter moveretur servus, quam nunc moveatur.

64. Similiter discrimen magnum est inter conditionem strictè dictam, & purum terminum. Condicio est, quæ moveat propter bonitatem suam, ad eam appetendam, vel propter malitiam suam, ad eam fugiendam. At purus terminus, ut n. præced. dictum, non moveat. Rursum voluntas, respiciens aliquam condicionem, non est absoluta, sed conditionata: at, quæ respicit tantum purum terminum, non est conditionata, sed absoluta. e. g. qui vovet ingressum Religionis, si ex morbo convalescat, vel ex vinculis evadat, ut scilicet DEUM moveat, ad hæc beneficia, quæ desiderat, conferenda, facit votum conditionatum, & habet voluntatem tantum conditionatam, non absolutam.

Qui autem vovet ingressum Religionis in diem crastinum, facit votum absolutum: quavis pro termino exequendi votum, respiciat diem crastinum, nec votum perfectè stringat, nisi postquam dies crastinus advenerit. Utrum autem aliquid respiciatur à voluntate ut purus terminus, an ut condicio, debet desumi ex eo, an quis ab ejus odio, vel amore moveatur, annon. Et posset etiam contingere, ut recuperatio sanitatis efficit purus terminus, si scilicet quis non moveretur ab ea recuperatione, sed hanc independenter à voto, & aliunde futuram supponeret, aique illam tantum respiceret, tanquam terminum, & occasionem exequendi suum votum.

65. Ex quibus colligitur, opera naturalia, cum DEUM non moveant, ad conferendam gratiam supernaturalem, utpote improportionata, non posse esse dispositiones positivas, aut conditions strictè tales, respectu voluntatis Divinae conferendi gratiam, sed esse puros terminos: DEUM autem moveri ex meritis Christi, & pacto cum ipso initio, vi cuius Christus, prout ajunt patroni hujus sententiae, petit, ut gratia detur propter merita sua, quando homo facturus efficit viribus naturalibus, quantum in se est, seu positurus illa naturalia opera, tanquam puros terminos, sive negativas dispositiones.

Res scilicet se habet, ut in suprà adducto casu servi; sic enim servus dat eleemosynam Petro propter imperium domini ad pulsum horologii: immo etiam, si dominus jussit, ut det eleemosynam ad petitionem Petri, tamen potest eam dare propter solum præceptum domini, non propter petitionem Petri, ob quam sæpe non daret, & à qua, præsertim, si foret importuna, sæpe moveretur ad negandam eleemosynam: consequenter etiam hæc petitio potest se habere, ut purus terminus, ita se explicant authores hujus sententiae.

66. Addendum adhuc, quod voluntas duplice posse sibi præfigere talem terminum 1. ut nolit aliquid facere, nisi terminus sit positus, e. g. si jubeat dominus, ut servus det eleemosynam, quando sonuerit hora, & alias non det. 2. ut voluntas quidem velit aliquid agere, quando terminus est positus: sed tamen etiam velit agere, quando non est positus, e. g. si velit

dominus, ut servus det semper eleemosynam, quando horologium sonuerit: attamen etiam possit dare, & aliquando etiam det, quando non sonuerit.

Primi generis terminus, respectu voluntatis Divinae est intentio ministri in confectione Sacramenti (si hac intentio non sit pars Sacramenti, ut hic supponitur) hæc enim posita e. g. in baptismō, DEUS dat gratiam; eā non posse non dat. Secundi autem generis terminus juxta hos auctores sunt opera naturalia, in nostro casu; quia, licet DEUS semper det gratiam, quando ea operā ponuntur: non tamen semper negat, quando non ponuntur, sed sapissime eam confert etiam non facientibus, quod est in se. Sic Isaiæ 65. v. 1. dicitur: Invenerunt, qui non quiescerunt me. & S. Paulus ad Rom. 10. v. 20. ait: Isaias autem audet, & dicit: Inventus sum a non querentibus me: palam apparui illis, qui me non interrogabant. Et hanc misericordiam ostendere sapissime DEUM erga homines latè probat S. Augustinus l. 1. contra duas epistolas Pelagianorum c. 19. & iterum l. de gratia & libero arbitrio c. 6. ubi conversionem S. Pauli in exemplum adducit.

ARTICULUS IV.

Quo in sensu sit verum dictum
Principium.

67. Dico 1. Hoc Principium, intellectum de faciente, quod est in se viribus gratiæ supernaturalis, est certissimum. Huic assertioni nemo Theologorum Catholicorum refragatur: probatur autem breviter, & clare. DEUS, quantum est in se, vult sincerè, & seriò, omnes homines salvos fieri: ergo facientibus, quod est in se, sive cooperantibus gratiæ supernaturali, debet ulteriorem gratiam, saltem sufficiensem, conferre antec. est certum de fide, & fusè probatum tract. de DEO. à n. 615. prob. cons. si DEUS homini facienti, quod est in se, negaret ulteriorem gratiam, simpliciter necessariam ad salutem, non posset dici seriò velle salutem; qui enim rem seriò vult, debet saltem ea subministrare, quæ necessaria sunt, ad eam obtinendam, & ab alio, quam ab ipso haberi non possunt, ut videtur per se clarum: tale quid autem, & ita necessarium ad salutem, est gratia: ergo.

68. Dico 2. Si DEUS non det cuilibet homini statim gratiam supernaturalem, tunc facienti, quod est in se, viribus naturæ, seu operis requisita naturalia, tanquam puros terminos (quos suprà n. 63. explicavimus) DEUS dat gratiam supernaturalem. Hæc conclusio etiam non videtur habere adversarium, & probatur iisdem rationibus; nam, si homo aliud non habeat, quam vires naturales, & faciat per has, quantum est in se, nec tamen illi DEUS unquam det gratiam supernaturalem, necessariam ad salutem, explicari non potest, quomodo DEUS seriò velit hominis hujus salutem, aut quomodo eum non deferat, antequam deferatur: quod, licet Tridentinum sess. 6. c. 11. tantum negat de jūstificatis, tamen etiam de aliis, saltem nequit in

in actuale grave peccatum (per veniale non deseritur DEUS) lapsis, intelligendum est, juxta SS. Patres, præsertim S. Augustinum, qui serm. 88. de tempore ait: *Primo hoc fideliter, & firmiter credat dilectio vestra; quia nunquam prius DEUS deserit hominem, nisi prius ab homine deseratur.* & S. Prosperum, qui ad objectiones Vincentianas ad 7. ait de DEo: *Qui & priusquam deseratur neminem deserit, & multos desertores sœpe convertit.*

Unde auctores, qui negant, DEUM facienti, quod est in se, viribus naturæ, dare gratiam, simul afferunt, eum homini prius dare gratiam illustrationis supernæ: & hinc controversia purè speculativa est, an homo per vires naturales faciat, quod est in se, an per supernaturales: in qua tamen, quia auctores gravissimi oppositi sunt, juvat utriusque partis fundamenta afferre, & quid ad ea responderi soleat, subjungere.

69. Itaque, qui facienti, quod est in se, viribus naturæ, volunt gratiam conferri, pro se afferunt principiæ authoritatem SS. Patrum, quos videtur est apud Suarez l. 4. de auxiliis maximè c. 15. a. n. 38. & 40. qui plus non requirunt ad gratiam accipiendam, quam, ut homo non ponat impedimentum: sicut scilicet sol (cui Christum comparant) omnes illuminat, qui eum non impediunt: atqui hoc facere potest homo viribus solius naturæ: ergo. Secundò afferunt authoritatem S. Thomæ in 2. dñs. 28. q. 1. a. 4. in corp. dicentis: *Non oportet, ut adius, quibus homo se ad gratiam habendam preparat, sint naturam humana excedentes;* sicut enim natura humana se habet in potentia materiali ad gratiam, ita adius virtutum naturalium se habent ut dispositiones materiales ad ipsam. Item eod. art. 4. ad 4. ait: *Etiam ad fidem babendam aliquis se preparare potest per id, quod in naturali ratione est.* Unde dicitur, quod, si aliquis, in barbaris natus nationibus, quod in se est, faciat, DEUS fibi revelabit illud, quod est necessarium ad salutem, vel inspirando, vel doctorem mittendo: ubi Angelicus fat clare afferit, quod per vires naturæ possit quis se disponere (intellige materialiter, sive negativè) ad gratiam supernam.

70. Tertiò afferunt Tridentinum, quod Jeff. 6. c. 8. ait: *Fides est humanae salutis initium, fundatum, & radix omnis justificationis:* item illud Apostoli ad Hebr. 11. v. 6. *Credere enim oportet accedenter ad DEUM, quia est, & inquireribus se remuneratur sit:* ergo prima gratia supernaturalis est vocatio ad fidem: atqui plurimi barbari non videntur unquam vocati fuisse ad fidem, adeoque nullam habuisse gratiam supernaturalem: ergo ex n. 68. DEUS ipsis facientibus, quod est in se, viribus naturæ, dedisset gratiam. prob. subsumptum. multi inter barbaros gentiles, præseriū sylvestres, nihil unquam audiérunt de fide, neque de ea ipsis quidquam incidit: & hinc Theologi communissimè cum S. Thoma 2. 2. q. 10. a. 1. in corp. distinguunt inter infideles positivè tales, hoc est, eos qui vocationem acceptam culpabiliter neglexerunt: & negativè tales, hoc est, eos, qui votati non fuerunt, aut inculpabiliter (quod fortè paucis accidentit) vocationem non fecuti sunt; quia inculpabiliter non adverterunt: ergo.

71. Ad hæc argumenta respondent autho-

res oppositi. Ad 1. In primis ajunt, non omnes patres, & præsertim SS. Augustinus, & Prosper, non ita loquuntur, quorum tamen authoritas in materia de gratia gravissima est: & horum duorum verba inferius adducentur. Dein, eti SS. Patres dicant, DEUM dare gratiam, modò homo impedimentum non ponat, non sequitur, quod negent, DEUM etiam dare gratiam ad hoc ipsum, ne impedimentum ponatur, sive dare gratiam ad ponendas illas actiones, quibus videntur peccatum, seu impedimentum; neque enim per non ponere impedimentum hic intelligitur præcisè negativè se habere; nam præcisè negativè se habendo nemo facit, quod est in se. Unde, ajunt, SS. Patres explicari possunt de non ponente impedimentum ulteriori gratiæ per negligētum anterioris. Imò SS. Patres non videntur loqui de gratia omnium prima, seu qualicunque vocatione ad fidem, saltem non de hac sola, sed etiam de aliis sequentibus, quibus ponitur impedimentum, per neglectum priorum: adeoque rectè dicuntur, per positum impedimentum intelligere neglectum gratiæ, vel neglectam co-operationem.

72. Ad auctoritatem S. Thomæ dicunt, Angelicum sententiam prius traditam revocabile in Summa 1. 2. q. 112. a. 2. in corp. ubi expressè sic docet: *Nulla preparatio requiritur ex parte hominis, quasi præveniens Divinum auxilium, sed potius, quæcumque preparatio in homine esse potest, est ex auxilio DEI, moventis animam ad bonum.* Iterum 1. part. q. 62. a. 6. ad 2. sic ait: *Unde magis videtur, quod gratia detur secundum gradum naturæ, quam ex operibus.* Sumit autem, ut saepe alias, particulam magis exclusivè: vultus dicere, gratiam primam Angelis non dari, resipiendo opera eorum naturalia, tanquam dispositiones qualescumque, sed solam naturam, quam à DEO est.

Nec dici potest, Angelicum ibi loqui de gratia habituali; quamvis enim etiam de ea loquantur, simul tamen etiam loquitur de actuali; nam in corp. expressè dicit *dona gratiarum*, quæ verba significant, non tantum gratiam habitualem, sed alias omnes. Addé, quod S. Doctor ibi respondeat ad objectum sibi texum ad Rom. 11. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia:* quo texu centies utitur S. Augustinus, & alii defensores gratiæ, contra Pelagianos, & Semipelagianos, intelligendo eum de gratia actuali.

73. Ad 3. dicunt, quod nulla quidem gratia præcedat vocationem ad fidem latius dicatam, sed tamen aliqua præcedat vocationem ad fidem strictè dictam; sicut enim ad actum fideli strictè talem præcedit pia affectio (quæ est actus imperans actum fidei) ita hanc debet præcedere illustratio, ostendens, eliciendam esse illam piam affectionem: & ideo damnata volunt 27. propositionem Quesnelli: *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum;* quia, si nulla prorsus præcederet gratia, non posset prius elicere affectio, & consequenter ipse actus fidei non posset esse liber.

Sicut autem præcedit aliqua gratia, ad ipsum actum fidei, vel etiam ad piam affectionem, immediatè determinantem ad illum, sic etiam potest dari gratia præcedens, seu illustratio, ad actus,

qui tanquam dispositiones, vel inchoamenta, conducunt ad fidem, possuntque dici fides latius dicta: qui actus à S. Augustino l. 1. ad Simplician. q. 2. vocantur *inchoationes quedam fidei conceptionibus similes*: qua ratione, licet admittendum sit, quod aliqua gratia præcedat vocationem ad fidem, strictè dictam, non tamen admitti debet, quod aliqua gratia præcedat vocationem ad fidem latè dictam.

Sic e. g. quando infideles, ex consideratione machinæ mundi, vel alis naturalibus rationibus, vel etiam aliorum sermonibus, aut quacunque occasione, moventur ad inquirendum mundi authorem, vel gubernatorem, DEUS addit auxilium gratiæ supernæ, vi cuius existantur, ut eum invenire studeant. Si jam illi auxilio cooperentur, acquirunt notitiam supernaturalem DEI existentis, ac remuneratoris; licet enim DEI existentia, ac providentia, naturali cognitione percipi possit, non sequitur, DEUM in his circumstantiis non addere illustrationem supernam. Habita autem notitia illa supernaturali, ulterius movebuntur alia illustratione, seu inspiratione, ad DEUM colendum, cui si iterum cooperentur, obtinebunt tandem gratiam fidei strictè dictæ, qua ad ipsam justificationem disponantur; taliter enim faciente, quod est in se, DEUS juvat, ad fidem consequam, vel inspirando, vel Doctorem mitendo, ut ait S. Thomas supra citatus.

74. Addunt autem hi authores, fidem illam latius dictam, seu actus illos prævios, quamvis supernaturales, nondum proximè sufficere ad justificationem, sed tantum remorè, quatenus scilicet disponunt ad fidem strictè dictam: pertinere tamen illos actus ad fidem, tum, quia involunt implicatum voluntatem credendi, tum, quia saltem ex DEI ordinatione tendunt ad fidem obtinendam. Et sic fides strictè dicta est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis; quia omnis alijs actus, vel supponit fidem, vel ad eam disponit. Nec isti termini *initium*, *fundamentum*, *radix*, sunt ita rigorosè sumendi, ut nihil proflus antecedat; alias nec timor Domini possit dici *initium sapientie*. psal. 110. v. 10. quia præcedit fides: nec Apostoli Ecclesiæ *fundamentum*, ad Ephef. 2. quia præcedit Christus: nec radix arboris verè *radix*; quia præcedit semen, ex quo oritur.

Sed neque hæc sententia impedit, quoniam dicatur, dari infideles negative tales; nam, si infideles possunt absque culpa non facere viribus naturalibus, quantum est in se, atque adeò fide absque culpa carere, poterit id etiam contingere infidelibus gratia supernaturali instructis; quia in primis, ut dictum, gratia illa supernaturalis non est semper vocatio immediata ad fidem strictè dictam, sed tantum illustratio, ad cognoscendum DEUM, e. g. tanquam conditorem mundi, vel ejus gubernatorem, sicut id præstant in sententia opposita apprehensiones naturales.

Secundò, sicut solis naturalibus viribus instructus, potest sine culpa contra fidem non ulterius inquirere, vel quia non proponitur ipsi obligatio inquirendi, vel quia ad eam inculpabiliter non attendit, sic etiam potest instructus

gratiæ, sine culpa infidelitatis, non inquirere, vel quia talis illustratio non proponit statim obligationem ulterius inquirendi, vel quia etiam ob varia alia ad eam non attendit, aut obligationem non advertit, saltem non ita, ut sub gravi obligatum se judicet. Accedit, quod quis possit quidem tali illustrationi in ordine ad assensum de DEO existente cooperari, simul tamen ex alio capite graviter peccare, atque adeò reus fieri non infidelitatis, sed unius, vel plurim peccatorum alterius speciei, adeoque damnari, non ob neglectam fidem, sed ob negligēta alia præcepta.

75. Ita auctores isti respondent, qui proinde contendunt, principium supradictum expoundendum esse de faciente, quod est in se, viribus gratiæ. Horum autem fundamenta sunt Canones Concilii Araucanii II. quod Concilium, etiam tantum fuerit Provinciale, tamen, ut præmittitur *Capitulo 1.* canones ejus submissi sunt ab ipsa Apostolica Sede, sūntque extracti ex diversis scriptis SS. Agustini, & Prosperi, ac tandem a Bonifacio II. approbati. Sic autem habent. *Canon. 3.* Si quis ad invocationem humanam gratiam DEI dicit, posse conferri, non autem ipsum gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Esaïa Prophetæ, vel Apostolo Eccl. *Canon. 4.* Si quis, ut a peccato purgetur, voluntatem nostram, DEUM expectare contendit, non autem, ut etiam purgari velimus, per S. Spiritus infusionem, operationem, in nos fieri constitetur, resistit ipsi Spiritui S. Eccl. *Canon. 7.* Si quis per natura vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ cogitare posse confirmat heretico fallitur spiritu. & *Can. ultimo* ait Concilium: Credimus, quod in omni opere bono non nos incipimus, & postea per misericordiam DEI adjuvamus, sed ipse nobis, nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem, & amorem sui prius inspirat.

Ex his sic argumentantur sententiae hujus patrini. Juxta sententiam afferentium, DEUM dare gratiam facienti, quod est in se, viribus naturæ, videntur hæc reprobata aliquo modo verificari: ergo ea sententia non est admittenda. prob. min. subsumpta. Si quis viribus naturæ, colendo DEUM & ante acceptam gratiam eum invocando, faceret, quantum est in se, daretur ei gratia ad invocationem humanam, seu naturalem. Rursus, licet non semper, tamen aliquando, DEUS expectaret voluntatem humanam, facientem, quod est in se, viribus suis, ut conferret gratiam; cum non semper det gratiam nihil facientibus. Item videntur talia opera saltem aliquatenus pertinere ad salutem vitæ æternæ, & istis videtur nos incipere: dein autem postquam per ista fecimus, quantum in nobis est, per misericordiam DEI ad ulteriora opera bona adjuvari.

76. Confirmant ex S. Gregorio, qui homil. 9. in Ezechielem sic ait: Nec fides sine operibus, nec opera adjuvant sine fide, nisi fortasse pro fide percipienda siant. Sicut Cornelius ante, pro bonis operibus meruit audiri, quam fidelis existet. Qua ex re colligitur, quia bona opera pro fide percipienda faciebat: ergo jam ante fidem adiunguntur opera verè salutaria, si pro fide acquirenda siant, adeoque jam ante fidem debet dari gratia. Insuper S. Prosper *contra Collatorem*

cap. 4. in respons. ad c. 3. Collatoris. ait: *Vides bonos conatus, pia studia: Et dubitas esse DEI dona?* ergo, cum ante, & post fidem, dentur pia studia, vel boni conatus, sunt ex gratia (hoc enim clarum est intelligi per dona DEI) ergo jam ante fidem datur gratia ad pios illos conatus. Idem S. Pater ibidem ait: *Velis, nolis: convinceris dicere, gratiam DEI secundum meritum nostra dari, cum aliquid praecedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequuntur, affirmas: ergo boni illi conatus sunt meritorii gratia, adeoque ex gratia: ergo DEUS antecedenter ad gratiam non invenit ullum bonum opus.* Tandem sepe hortamur haereticos, ut orient DEUM, ad impetrandum fidem, adeoque supponimus, ante fidem dari jam gratiam orandi.

77. Ad hanc autem vicissim respondent prioris sententiae authores, quod Canones, vel Capitula Arausicani se non ferant; cum non loquantur de invocatione qualicunque, quae sit tantum, removens prohibens, negativa dispositio, aut purus terminus: sed de ea, quae sit dispositio positiva conducens, & meritum saltem de congruo. Secundo ajunt, quod in primis DEUS non semper, ut Massilienses volebant, expectet voluntatem nostram, ne (ut dicebant) irrationabiliter gratias suas profunderet: sed saepissime det gratiam, peccatum se gerentibus, ut Saulo furenti. Addunt, quod etiam, quando DEUS vult prius hominem facere, quod est in se, tamen non expectet opus aliquod meritorium, ut Semipelagiani volebant, quibus S. Augustinus sepissime exprobavit, eos merito creditatis vele gratiam impetrari.

Pariter hos praevious actus naturales, ajunt, non pertinere ad vitam aeternam; (sicut non bene diceretur, quod comestio spectet ad celebrandum sacrum de qua re n. 60.) cum non sint dispositiones positivae, sed tantum negativae, seu sint tantum removentia prohibens, aut puri termini: & hinc nos nullo modo positivae incipere in bono opere, sed DEUM, qui per gratiam invocationis ad fidem positivae facit initium salutis. Neque hic replicetur, gratia ista dici, neque Concilium Arausicanum in Semipelagianis reprehendere, quod meritoria esse opera velint, cum nec meriti meminerit; nam clarum est ex can. ult. ejusdem supra cit. opera meritoria intellexisse, cum ait, DEUM fidem inspirare, nullis precedentibus bonis meritis.

78. Nec dicatur, SS. Augustinum, & Prosperum dicere, si quid boni ex nobis praecedat, esse meritum; nam isti Sancti non loquuntur de quilibet bono, sed de bono vere Christiano, de quo maximè inter Semipelagianos, & gratiarum defensores erat contentio: & hinc S. Augustinus in prefat. ad psal. 31. negat, impium sine fide facere bonum opus: epist. 107. ad Vitaliem, acut medium Romanorum egregia facta, per qua ait, eos preclarè, gloriissimeque vixisse, negat, fuisse opera bona: sed ait fuisse tantum velut opera bona. Rursus contra Julianum l. 4. c. 3. sub finem ait, non esse veras virtutes, quae non profint ad beatitudinem supernaturalem, de qua re pluribus infra n. 87. & seq.

At vero actus, ante fidem viribus naturæ eliciti, non sunt bonum vere Christianum, hoc est, positivæ disponens ad aeternam beatitudi-

nem &c. id enim hi authores constanter negant, & debent etiam negare eorum adversari, de operibus gentilium naturaliter bonis. Unde neque hi actus sunt illa opera bona, aut pia studia, vel operationes tales, in quibus juxta S. Augustinum fundaretur justa excusatio, qualia opera, studia, aut operationes à Semipelagianis adstruebantur, quæque S. Prosper judicabat à meritis separari, non posse. Videatur Suarez l. 4. de auxiliis à c. 12, ubi per plura capita fusè hanc questionem tractat.

79. Quod jam spectat ad S. Gregorium, respondent adversæ sententiae patroni, texum illius non probare, dari jam opera bona, seu fastularia, & de congruo meritoria, ante fidem omnem supernaturalem, & multò minus, ante vocationem supernaturalem ad illam (quam adversæ sententiae authores volunt esse primam gratiam) sed tantum dari opera bona ante fidem magis explicitam, quod probatur ex ipso exemplo Cornelii; Concilium enim Arausicanum super citatum c. ultimo expressè ait: *Cornelii centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, & Zachæi, qui ipsum Dominum suscipere meruit, tam admirabilis fides non fuit de natura, sed Divina largitatis donum: & utique vult intelligi de fide ejus, antequam à S. Petro plenè fuit instrutus: adeoque ejus bona opera nullo modo praecesserunt vocationem ad fidem.* Pariter in haereticis, quos hortamus, ut orient, si oratio eorum debet esse positiva dispositio, ad impetrandum fidem, ut hinc supponitur, jam praecessit, saltem vocatio supernaturalis ad fidem: inquit in multis, si tantum sint haeretici materiales, praecessit jam ipsa fides, implicitè credens, quæ credimus nos, seu vera Ecclesia.

His rationibus pro utraque parte propositis, quilibet statuat, quid sibi amplectendum existimet. Addo tantum, Episcopos Gallie an. 1700. Parisiis congregatos numero sexdecim, cum aliis ex inferiore Clero & Sept. priorem sententiam, quae vult ex pacto cum Christo inito conferri gratiam illi, qui ex viribus naturæ facit, quantum est in se, primo statim loco, inter complures alias ibidem proscriptas, censurâ fatis severâ norâsse, & pactum hoc appellasse commentum temerarium, & erroneum, nec solius tacente, sed etiam adversante Scriptura, & SS. Patrum traditione prolatum: quam tamen censuram sapientissimi Praesules noluerint extra Galliam extendere.

80. Sed queri hic potest, quid requiratur ad hoc, ut quis faciat, quod est in se. Resp. Debet juxta secundam sententiam cooperari gratia Divinæ, vel, si juxta priorem sententiam eam nondum habeat, deber juxta rationis dictamen vivere, & non committere peccata, merentia odium DEI, & demerita ejus auxilium. Et hoc debet facere, non tantum in uno actu, sed tamdiu, donec effluxerit terminus à DEO præfixus, qui non videtur esse æqualis respectu omnium, sed in quibusdam longior, in quibusdam brevior; cum videatur DEUS à quibusdam exigere plura, ab aliis pauciora, quemadmodum idem quosdam post pauciora bona opera celo donat, alios post plura: & similiter quosdam post pauciora, alios primùm post plu-

Quomodo intellig. Principium: Facienti, quod est in se, Deus non denegat suam gratiam. 107
ra peccata, damnat, sine vitio accessionis perso-
narum; eoquod DEUS nemini quidquam de-
beat, sed de suis creaturis, quoad ista, possit pro-
libitu statuere.

Unde, quemcunque terminum DEUS præ-
fixerit, semper justissimus est. Et quamvis du-
rante eo termino occurrat tentatio gravis, &
tantum physicè vincibilis, tamen, quia absolute
vinci potest, imputabitur homini, si eam non
vincat; quia non requiritur major libertas ad
faciendum, quod est in se, quam ad non pec-
candum, ad quod sufficit libertas physica. Quia
in re grati agnoscere debemus benignitatem
DEI, erga fidèles præ infidelibus; nam illis DE-
US confert longè majora auxilia, & libertatem
majorem, quam infidelibus, quod S. Paulus I.
ad Tim. 4. v. 10. tradit, dum ait: *Speramus in DE-
UM vivum, qui est Salvator omnium hominum,
maxime fidelium.*

Hoc tamen est valde credibile, quod si in-
fidelis incipiat facere, quod est in se (sive coo-
perando gratiæ supernaturali, sive ex viribus na-
turae prout vel prior, vel secunda sententia sup-
ponitur) DEUS semper det majora auxilia, quibus
juvet ulterius ad perficiendum, & imple-
num totum id, quod DEUS præfixit, & requiri-
rat hoc, ut homo ille dicatur fecisse, quod
in se est.

81. Noto tandem, axioma hoc non tan-
tum esse verum de hominibus facientibus, quan-
tum est in se, antequam peccatum grave com-
miserunt (hoc enim absolutè est necessarium, ut
DEUS dicatur, omnes homines sincè velle sal-
vos) sed etiam verum esse, saltem de fidelibus,
qui, si peccaverunt, faciunt, quantum est in se,
ut resplicant, & alia peccata nova evitent; his
enim non negari gratiam est valde consentane-
um misericordia Divinæ, quæ non vult mortem
peccatoris, ut habetur Ezechielis 33. v. 11. & fu-
sè probatur à Theologis, afferentibus, DEUM
nemini, quamdui vivit, negare gratiam suffici-
entem ad poenitentiam agendum, & salutem ob-
tinendam, de qua re agendum in tract. de pœ-
nit.

Dico: Gratiam sufficientem; nam efficacem
sicutè talē (hoc est, quæ non tantum afferat
vires sufficiētes, & habeat efficaciam in actu
primo, sed quæ prævisa sit per scientiam medi-
am conjungenda infallibiliter cum consensu) DEUS non promisit: & hanc non debet dare,
neque iis, qui diu non peccarunt, & fecerunt,
quantum in se est; quia necessaria non est ad li-
bertatem humanam, ut h̄c suppono, & patet ex
eo, quod alià nulla alia efficiat sufficiens, adeó-
que, qui non consentit, non habuisset gratiam
sufficientem, quod est falsum.

82. Si quis autem querere velit, quare
DEUS quibusdam, etiam priùs peccantibus, det
gratiæ efficacem, alii non peccantibus, det
tantum sufficientem, respondeatur, hoc refun-
dendum esse in sapientissimam, & liberrimam
voluntatem Divinam, quæ omnium causas ha-
bet, ut insigniter scribit S. Augustinus I. de spir.
& litera ad Marcellinum c. 5. Quidquid eorum non
facit, sive exemplo est quidem in operibus factis: sed
apud DEUM, & in ejus virtute, habet causam,
qua fieri possit: & in ejus sapientia, quare factum
non sit. Quæ causa, etiam si latet hominem, non

se obliviscatur esse hominem, nec propterea DEO
det insipientiam; quia non plenè capit ejus sapien-
tiā. Hinc dicendum in tali casu cum S. Paulo
ad Rom. 9. v. 20. *O homo, tu quis es, qui respon-
des DEO?* & iterum cum S. Augustino tract.
26. in Joannem sub initium. *Quare illum trahat, &
illum non trahat, noli velle judicare, si non vis er-
rare. Semel accipe, & intellige. Non traharis: ora,
ut traharis. Rursum ep. 105. circa medium. Cur au-
tem illum potius, quam illum liberet, aut non libe-
ret, scrutetur, qui potest, judiciorum ejus tam mag-
num profundum: verum tamen caveat præcipiti-
um. Nunquid enim est iniquitas apud DEUM?* Ab-
fit. Sed inscrutabilia sunt judicia ejus, & investiga-
biles via ejus. Sed hæc quæstio fuisit agitata
jam est suo loco scilicet tract. de DEO, & de Di-
vina providentia.

ARTICULUS V.

*An sine gratia supernaturali possit
aliquid in ordine naturæ moraliter
bonum fieri.*

83. Dico 1. Homo sine gratia superna-
turali non in omni actione ne-
cessariò peccat. Conclusio hæc
est omnium rectè sentientium: & certa ex de-
finitionibus complurium Pontificum, scilicet
Pii V. & Gregorii XIII. Alexandri VIII. &
præsertim, Clementis XI. in *Constitutione Uni-
genitus*. contra Quesnellum sic inter Baianas
damnatas est 27. *Liberum arbitrium sine gratiæ
DEI adjutorio non nisi ad peccandum valet: & 28.
Pelagianus error est dicere, quod liberum arbitri-
um valet ad ullum peccatum vitandum.* item 35.
*Omne, quod agit peccator, vel servus peccati, pec-
catum est.* Similes his sunt propositiones 38.
40. 65.

Alexander VIII. damnat hanc 8. Ne-
cessè est, infidelem in omni opere peccare. Clemens
XI. hanc 38. Peccator non est liber, nisi ad malum
sine gratia liberatoris. & 39. *Voluntas, quam gra-
tia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad ab-
errandum, ardoris, nisi ad se precipitandum, viri-
um, nisi ad se vulnerandum.* Est capax omnis ma-
li, & incapax ad omne bonum. & 40. *Sine gra-
tia nihil amare possumus, nisi ad nostram conderna-
tionem.* Omitto alias similes à Pontificibus da-
mnatas propositiones, ne nimis sim longus.
Sed quæstio jam est, an homo sine gratia super-
naturali possit actum naturalem moraliter bo-
num efficere.

84. Dico itaque 2. Homo sine gratia, tum
habituali, tum actuali, potest aliquid opus, in
ordine naturali moraliter bonum, facere. Dico
aliquid opus bonum facere, ad quod verifican-
dum sufficit; si possit leviora opera bona face-
re; nam de difficultioribus e. g. de amore DEI
naturali super omnia, de victoria gravis tenta-
tionis, & maximè de observantia totius legis
naturalis, agemus inferius. Conclusiōnem sic
explicatam tenet Suarez, toto l. 1. de gratia.
& in l. p. l. 2. de prædest. c. 12. Gonetus tom. 4.
disp. 1. a. 3. §. 5. Tannerus tom. 2. disp. 6. q. 3.
dub. 3. n. 58. Valentia tom. 2. disp. 8. q. 1. p. 3.
Rho-